

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATION, MUMBAI
EXAMINATION – JULY 2017
CERTIFICATE COURSE IN INDUSTRIAL SAFETY TRAINING (41123)

TIME ALLOWED – 3 Hrs.

MARKS – 100

SUBJECT – SECURITY FUNCTIONS (THEORY-I)

Q.1)A] Fill in the blanks by choosing proper option. (any 5) 05

- 1) Safety means ----- from accidents.
a) Freedom   b) Benefit   c) Loss   d) None
- 2) Safety officer to be appointed for -----employee.
a) 500   b) 1000   c) 1500   d) 2000
- 3) An efficient shopping and starting device shall be provided on every -----
-----working machine.
a) Wood   b) Steel   c) Glass   d) None
- 4) The immediate cause is -----conditions prevailing at the work place.
a) Unsafe   b) Safe   c) Carelessness   d) None
- 5) Water type extinguisher is used for -----
a) Electrical fire   b) Oil fire   c) None

B] State true or false. (any 5) 05

- 1) Work permit to be given for specific job.
- 2) Before start the machine read the machine instruction.
- 3) Fire day is celebrated on 18th April.
- 4) Accidents take place due to good housekeeping.
- 5) Wearing safety shoes during industrial work is harmful for health.
- 6) Allow entry to visitors on shop floor / factory without checking PPE'S.

C] State long form. (any 5) 05

- 1) HS POLICY
- 2) DCP
- 3) PPE
- 4) ESI
- 5) OSHA
- 6) CO₂

D] Match the pairs.

05

Column 'A'

- 1) Tight fitting clothing
- 2) The air (Prevention and control of pollution
- 3) Safety committee
- 4) Motivation is
- 5) Posters are

Column 'B'

- a) The worker required to wear during work
- b) Created from Aims
- c) Discuss unsafe practice and way to eliminate them
- d) Obtain consult from CPCB, SPCB, MPCB
- e) Excellent Techniques to communicate

Q.2) Attempt any two out of four.

16

- 1) What is safety and state it's importance.
- 2) State the causes of Industrial accidents
- 3) State the various unsafe condition and actions.
- 4) Explain the various objective of the factories Act 1948

Q.3) Attempt any two out of four.

16

- 1) What are the prevention measures to be taken to avoid accidents?
- 2) Write down about medical benefits in factory.
- 3) Write in details equipment used in material handling.
- 4) Write down the safe operation of Fork Lift.

Q.4) Attempt any two of the following.

16

- 1) Explain important accidents theories.
- 2) Write the report about plant safety inspection.
- 3) Write about OFF side Disaster control plan.
- 4) State the Role and Responsibility of management trade union and employees in the prevention of accidents.

Q.5) Write short notes on. (any 4)

16

- 1) Reporting of Accidents
- 2) Factory Act 1948
- 3) Safety Training – Climate and Learning
- 4) Work permit system
- 5) Emergency planning

Q.6) Attempt any two out of four.

16

- 1) Give the details of health and safety policy.
- 2) What are the precautions to be taken while welding.
- 3) Describe the Role of Safety committee.
- 4) What is Work Permit System?

प्र.१. अ) रिकाम्या जागा भरा.

५

- १) सूरक्षितता म्हणजे अपघातापासून -----.
अ) सुटका ब) फायदेशिर क) नुकसानकारक ड) काहीही नाही
- २) ----- कामगारांसाठी एक सुरक्षा अधिकारी असतो.
अ) ५०० ब) १००० क) १५०० ड) २०००
- ३) प्रत्येक ----- च्या काम करणा-या मशीनवर शॉपिंग व स्टार्टिंग डिव्हाईस असणे आवश्यक आहे.
अ) लाकडी ब) स्टील क) काच ड) यापैकी नाही
- ४) अपघाताचे महत्वाचे कारण म्हणजे कामाच्या ठिकाणी -----परिस्थिती असणे.
अ) असुरक्षित ब) सुरक्षित क) निष्काळजीपणा ड) काहीही नाही
- ५) वॉटर टाईप एक्सटिंग्विशर ----- साठी वापरतात.
अ) इलेक्ट्रीक फायर ब) ऑइल फायर क) कोणतीही नाही

ब) चूक की बरोबर ते लिहा. (कोणतेही पाच)

५

- १) एका ठराविक कामासाठी वर्क परमिट दिले जाते.
- २) मशीन सुरु करण्यापूर्वी मशीनच्या सुचना वाचाव्यात.
- ३) फायर डे १८ एप्रिल रोजी साजरा केला जातो.
- ४) चांगल्या हाऊसकिर्पींगमुळे अपघात होतात.
- ५) कारखान्यात काम करताना सुरक्षा बुट वापरणे आरोग्यास हानीकारक असतो.
- ६) PPE ची तपासणी केल्याशिवाय अभ्यागतांना कंपनीत प्रवेश द्यावा.

क) खाली दिलेले पूर्ण रूप लिहा.

५

- १) HS POLICY
- २) DCP
- ३) PPE
- ४) ESI
- ५) OSHA
- ६) CO₂

ड) जोड्या जुळवा.

५

अ गट

- १) घट्ट कपडे
- २) हवा
- ३) सुरक्षा समिती
- ४) मोटीव्हेशन
- ५) पोस्टर्स

ब गट

- अ) काम करताना कामगारांनी परिधान केले पाहिजेत
- ब) उद्देशानुसार निर्मित
- क) असुरक्षित
- ड) CPCB/SPCB/MPCB कडून सल्ला घेणे
- इ) संवादाचे उत्तम तंत्र

- प्र.२. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.** १६
- १) सुरक्षितता म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व विषद करा.
  - २) औद्योगिक अपघाताची कारणे स्पष्ट करा.
  - ३) विविध असुरक्षित स्थिती / क्रिया कोणत्या?
  - ४) फॅक्टरी ॲक्ट १९४८चे विविध हेतू स्पष्ट करा.
- प्र.३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.** १६
- १) अपघात टाळण्यासाठी कोणकोणत्या प्राथमिक उपाययोजना कराव्यात?
  - २) कंपनीतील वैद्यकीय फायद्याविषयी लिहा.
  - ३) सामानाच्या हाताळणीसाठी वापरण्यात येणा-या साधनांविषयी लिहा.
  - ४) फोर्क लिफ्ट सुरक्षितपणे कशी सुरु करावी त्याचे वर्णन करा.
- प्र.४. थोडक्यात उत्तरे लिहा.** १६
- १) महत्वाच्या अपघाताविषयक थिअरी कोणत्या?
  - २) यंत्रसंच (प्लॉट) सुरक्षिततेसाठी निरीक्षणाचा रिपोर्ट तयार करा.
  - ३) अपघाताची पर्यावरणीय कारणे स्पष्ट करा.
  - ४) अपघात होऊ नये म्हणून व्यवस्थापना ट्रेड युनियन च कर्मचारी यांची भूमिका व जबाबदा-या लिहा.
- प्र.५. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)** १६
- १) अपघाताचा अहवाल तयार करणे
  - २) कारखाने अधिनियम १९४८
  - ३) सुरक्षा प्रशिक्षण
  - ४) वर्क परमिट सिस्टीम
  - ५) तातडीचे प्रसंगी उपाय योजना
- प्र.६. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.** १६
- १) आरोग्य व सुरक्षितता पॉलीसी सविस्तर स्पष्ट करा.
  - २) वेल्डींग करताना ध्यावयाची काळजी
  - ३) सुरक्षा समितीची भूमिका स्पष्ट करा.
  - ४) वर्क परमीट सिस्टीम म्हणजे काय?

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATION, MUMBAI
EXAMINATION – JULY 2017
CERTIFICATE COURSE IN INDUSTRIAL SAFETY TRAINING (411123)

TIME ALLOWED – 3 Hrs.

MARKS – 100

SUBJECT – FIRE PREVENTION (THEORY-II)

Q.1)A] Fill in the blanks by choosing proper option. (any 5) 05

- 1) Management control for accident prevention and ----- are innovative concepts.
a) Government policy   b) Private policy   c) Safety policy
d) Public policy
- 2) The ----- work on the principle of detecting excess flow of electric current.   a) Circuit Breakers   b) Insulator   c) Conductors   d) None
- 3) The accident report should be written by -----
a) Supervisor   b) Employee   c) Fire officer   d) All
- 4) The Industrial safety movement is divided in -----phases.
a) Phase I   b) Phase II   c) Phase III   d) Phase IV
- 5) The Loudness of sound is determined by its wave -----
a) Voltage   b) Current   c) Resistance   d) Amplitude

B] State true or false. (any 5) 05

- 1) The cross ventilation assists air movement outside the Building.
- 2) Cables involving high voltages and current should be connected by Crimped cables.
- 3) Cleaning and maintenance of protective clothing is necessary.
- 4) Heat exhausted is due to exposure of excessive heat and loss of body liquid.
- 5) LPG is an organization engaged in promoting safety.
- 6) Insurance premium is paid by company.

C] State long form. (any 5) 05

1) TLV	4) HSE
2) JSA	5) DMDS
3) FLT	6) AMP

D] Match the following.

05

Column 'A'

- 1) First aider
- 2) Fire investigation
- 3) Safety officer
- 4) Employees state Insurance Act 1948
- 5) Water type fire Extinguisher

Column 'B'

- a) Gas cartridge
- b) Build up the trust
- c) Provide Medical Benefit to Employee
- d) Fire officers
- e) Advice and assist factory Management

Q.2) Attempt any two out of four.

16

- 1) What is Ventilation? Explain its types and uses.
- 2) How to avoid heat condition in industry.
- 3) How to prevent accidents caused by industrial Hazards.
- 4) Explain Factory Act 1948.

Q.3) Attempt any two out of four.

16

- 1) Explain different types of PPE and their use in Industrial Safety
- 2) Explain the Indian Electricity Act 2003.
- 3) Explain effect of noise pollution in Industry? How to avoid it?
- 4) Explain noise pollution.

Q.4) Attempt any two of the following.

16

- 1) Explain implementation for total fire prevention in industry.
- 2) How to give first aid to a person suffered from electric shock.
- 3) Explain different PPE's and their use.
- 4) How to inspect the ventilation in Industry?

Q.5) Write short notes on. (any 4)

16

- 1) Duties of Safety Officer
- 2) Medical Benefits under Act 1948
- 3) Kinds of Motivation
- 4) Common sources of noise in Industries
- 5) Requirement of Safety training

Q.6) Attempt any two out of four.

16

- 1) What are the effects of hazards on the health of organization?
- 2) What are the economic consideration for accident prevention?
- 3) Explain testing and maintenance of different PPE?
- 4) Explain different phase of evaluation of Industrial Safety Movement.

प्र.१. अ) रिकाम्या जागा भरा.

५

- १) मॅनेजमेंट कंट्रोल फॉर ॲक्सीडेंट प्रिव्हेंशन व ----- ही नाविन्यपूर्ण संकल्पना आहे.
अ) गव्हर्नमेंट पॉलीसी ब) प्रायव्हेट पॉलीसी क) सेफ्टी पॉलीसी
ड) पब्लीक पॉलीसी
- २) प्रमाणापेक्षा जास्त विद्युत प्रवाह वाहत असल्यास ----- हे कार्यन्वित होते.
अ) सर्कीट ब्रेकर ब) इन्सुलेटर क) कन्डक्टर ड) कोणतेही नाही
- ३) अपघाताचा अहवाल ----- यांनी लिहिला पाहिजे.
अ) सुपरवायझर ब) कामगार क) फायर अधिकारी ड) सर्व
- ४) कारखाने अपघात सुरक्षा चळवळ ----- भागात विभागली गेली आहे.
अ) ४ ब) ८ क) ६ ड) २
- ५) आवाजाची तिब्रता ----- ने मोजली जाते.
अ) व्होल्टेज ब) करंट क) रेजिस्टंस ड) ॲम्प्लीट्युड

ब) चूक की बरोबर ते लिहा. (कोणतेही पाच)

५

- १) इमारतीच्या बाहेरील बाजूस हवा खेळविण्यासाठी क्रॉस व्हेंटीलेशन मदत करते.
- २) हाय व्होल्टेज व करंट असलेल्या केबलची जोडणी क्रिम्पींगने करावी.
- ३) सुरक्षेसंबंधी प्रसार / वृद्धी करणेसाठी LPG ही ऑरगनायझेशन कार्यरत आहे.
- ४) शरीरातील द्रवपदार्थ जास्त प्रमाणात खर्ची पडल्यामुळे व अतिउष्णतेमुळे शरीरातील ऊर्जा बाहेर पडते.
- ५) सुरक्षेकरिता वापरल्या जाणा-या कपड्यांची स्वच्छता व निगा राखणे आवश्यक असते.
- ६) विम्याचा हप्ता कंपनीकडून भरला जातो.

क) खाली दिलेले पूर्ण रुप लिहा.

५

1) TLV	4) HSE
2) JSA	5) DMDS
3) FLT	6) AMP

ड) जोडया जुळवा.

५

अ गट

ब गट

१) फस्ट एडर	अ) गॅस कार्टीज
२) आगीची चौकशी	ब) विश्वास निर्माण करतो
३) सुरक्षा अधिकारी	क) कामगारांना वैद्यकीय फायदा देतो.
४) राज्य कामगार विमा कायदा १९४८	ड) फायर अधिकारी
५) वॉटर टाईप फायर ॲक्सींग्युशर	इ) सल्ला व मदतीसाठी कंपनी व्यवस्थापन

प्र.२. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१६

- १) व्हेंटीलेशन म्हणजे काय? त्याचे प्रकार व उपयोग लिहा.
- २) इंडस्ट्रीमधील गरम वातावरण कसे टाळाल?
- ३) औद्योगिक संकटामुळे होणारे अपघात कसे टाळाल?
- ४) फॅक्टरी ॲक्ट १९४८ स्पष्ट करा.

प्र.३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१६

- १) PPE चे प्रकार किती असतात? इंडस्ट्रीयल सेफ्टीमध्ये त्याचा काय उपयोग होता?
- २) इंडियन इलेक्ट्रीसाठी ॲक्ट २००३ स्पष्ट करा.
- ३) इंडस्ट्रीतील आवाजाच्या प्रदूषणाचे परिणाम स्पष्ट करा. आवाजाचे प्रदूषण कसे टाळता येईल?
- ४) आवाजाचे प्रदूषण म्हणजे काय?

प्र.४. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१६

- १) कारखान्यामध्ये संपूर्ण आगप्रतिबंधक यंत्रणा कशी निर्माण कराल ते स्पष्ट करा.
- २) इलेक्ट्रीक शॉक लागलेल्या व्यक्तीला प्रथमोपचार कशा पद्धतीने द्याल ते स्पष्ट करा.
- ३) विविध PPE स्पष्ट करून त्यांचे उपयोग लिहा.
- ४) कंपनीतील व्हेटीलेशनची चाचणी कशी कराल?

प्र.५. टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

१६

- १) सुरक्षा अधिका-याची कर्तव्ये
- २) १९४८ च्या कायद्यातील वैद्यकीय सुविधा
- ३) मोटीव्हेशनचे प्रकार
- ४) कंपनीतील आवाजाचे स्रोत
- ५) सुरक्षाविषयक प्रशिक्षणाची आवश्यकता

प्र.६. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१६

- १) विविध अपघातीचे संस्थेच्या कार्यक्षमतेवर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.
- २) अपघात टाळण्यासाठी कोणकोणती इकॉनॉमिक कन्सीडरेशन असावीत? स्पष्ट करा.
- ३) विविध PPE ची चाचणी व देशभाल
- ४) कारखाने सुरक्षा चळवळीच्या उद्गमाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा.

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATION, MUMBAI
EXAMINATION – JULY 2017
CERTIFICATE COURSE IN INDUSTRIAL SAFETY TRAINING (411123)

TIME ALLOWED – 3 Hrs.

MARKS – 100

SUBJECT – SECURITY FUNCTIONS (PR-I)

Q.1)	Skill oriented practical Test.	60
	1) Demonstrate of CPR	
	2) Bomb disposal Demonstration	
	3) Demonstrate and explain about Investigation of an Accident happened in plant.	
Q.2)	Theory based questions	20
	1) Write the Daily inspection of Fire pump	
	2) Prepare a report in standard format of an injury occurrence in plant.	
Q.3)	Oral	10
Q.4)	Term work.	10

मराठी भाषांतर

क्र. ४१११२३२१

प्र.१.	स्कील ओरीएण्टेड प्रॅक्टीकल टैस्ट	६०
	१) C.P.R. चे प्रात्यक्षिक करुन दाखवा.	
	२) बॉम्ब निकामी करण्याबाबतचे प्रात्यक्षिक करुन दाखवा	
	३) प्लॅट मधील अपघाताचे इन्वेस्टीगेशनचे प्रात्यक्षिक दाखवून स्पष्टीकरण लिहा.	
प्र.२.	थिअरीवर आधारीत प्रश्न	२०
	१) फायरपंपची रोजची तपासणी बाबत लिहा.	
	२) प्लांटमध्ये एखादी व्यक्ती जखमी झाल्यानंतर त्याबाबतचा अहवाल विहित नमुन्यात तयार करा.	
प्र.३.	ओरल	१०
प्र.४.	टर्म वर्क	१०

MAHARASHTRA STATE BOARD OF VOCATIONAL EDUCATION EXAMINATION, MUMBAI
EXAMINATION – JULY 2017
CERTIFICATE COURSE IN INDUSTRIAL SAFETY TRAINING (411123)

TIME ALLOWED – 3 Hrs.

MARKS – 100

SUBJECT – FIRE PREVENTION (PR-II)

Q.1)	Skill oriented practical Test.	60
	1) Different PPE's and their use	
	2) Fire Causes Facts Define in detail.	
	3) Demo to protect a person from electrical shock.	
Q.2)	Theory based questions	20
	1) How to do good housekeeping?	
	2) Safety measurements used while working with electrical devices.	
Q.3)	Oral	10
Q.4)	Term work.	10

मराठी भाषांतर

क्र. ४१११२३२२

प्र.१.	स्कील ओरीएंटेड प्रॅक्टीकल टैस्ट	६०
	१) विविध PPE's व त्यांचा वापर करून दाखवा.	
	२) आग लावण्याची वस्तुस्थितीदर्शक कारणे स्पष्ट करा.	
	३) इलेक्ट्रीक शॉक लागलेल्या माणसाला वाचविण्याचे प्रात्यक्षिक करा.	
प्र.२.	थिअरीवर आधारित प्रश्न	२०
	१) चांगले हाऊसकिपींग कसे कराल?	
	२) इलेक्ट्रीकल उपकरणे वापरताना घ्यावयाची दक्षता स्पष्ट करा.	
प्र.३.	ओरल	१०
प्र.४.	टर्म वर्क	१०